

ВІСНОВОК

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Воргач Олени Анатоліївни на тему «Методи прибуткового оподаткування у стимулюванні розвитку людського капіталу»
на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 05
«Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю – 051 – «Економіка»
за результатами фахового семінару**

1. Актуальність теми дисертації.

Актуальність теми дисертаційного дослідження, яке спрямоване на стимулювання розвитку людського капіталу за рахунок застосування методів прибуткового оподаткування с значно високою та гострою у зв'язку зі значним погіршенням стану людського капіталу в Україні. Поглибується демографічна криза, відбувається скорочення та старіння населення, народжуваність нижче рівня, необхідного для простого відтворення населення; зменшується частка працездатного населення; зростає зовнішня трудова міграція, з втратою інтелектуального капіталу; знижується якість освіти та погіршується стан здоров'я населення, що обумовлює нестачу кваліфікованого людського капіталу в усіх галузях економіки. За Глобальним рейтингом людського капіталу Україна у 2015 році посіла 31 позицію серед 124 країн, а в 2018 році за новим Індексом людського капіталу України зайняла 50 місце серед 157 країн. Міжнародні порівняння за людським капіталом показують невисоке місце України серед світових лідерів за вміннями, знаннями, компетенціями людей.

Руйнування накопиченого людського капіталу в Україні, неефективність державної політики щодо стратегій його розвитку, створюють небезпеки українській економіці, ставлять під загрозу страту одного з найперспективніших ресурсів економічного прогресу. Такий стан розвитку людського капіталу спонукає до пошуку науково-обґрунтованих управлінських рішень зі стимулювання його розвитку, проведення якісних оцінок, співставлень, порівнянь, узагальнень, якісних та дієвих стратегічних напрямів та заходів, які б надавали можливості та створювали умови для накопичення та розвитку людського капіталу в Україні.

Питання теорії людського капіталу, інвестицій у його розвиток та їх впливу на економічне зростання країни досліджували такі вітчизняні вчені як О. Амоша, В. Антонюк, Н. Брюховецька, І. Булєєв, О. Грішнова, О. Новікова, О. Панькова, Ю. Харазішвілі, Л. Шаульська, а також зарубіжні фахівці Т. Шульц, Г. Беккер, Л. Туруу, П. Ромер, О. Нордхауг та інші. Широко відомі роботи зарубіжних авторів, присвячені теоретичним основам прибуткового оподаткування доходів фізичних осіб: Дж. Альма, Р. Берда, Б. Гензера, Х. Зі, П. Соренсена, Дж. Стігліца, Р. Хола і А. Рабушки, Г. Шанца, також дослі-

дження з стимулювання розвитку людського капіталу методами податку на доходи фізичних осіб таких авторів, як С. Дінарськи, Д. Крюгер, І. Мановський, Х. Розен, Дж. Стігліц, Д. Фостер.

В Україні питання теорії оподаткування доходів фізичних осіб розглянуто в роботах В. Вишневського, Ю. Іванова, М. Карліна, А. Крисоватого, І. Луніної, В. Пономаренко, А. Соколовської, О. Тищенко, К. Швабія.

Але податкові важелі та механізми слабо використовуються в Україні для цих цілей. А саме вони стали предметами уваги дисертанта. Це робить обрану тему дослідження актуальною та своєчасною.

2. Зв'язок дисертаційної роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційну роботу виконано у межах 3 наукових досліджень Інституту економіки промисловості НАН України: «Напрями становлення смарт-промисловості в Україні» (№ ДР 0116U004195, 2016-2019 рр.), де автором виконано аналіз теоретичних концепцій індивідуального прибуткового оподаткування, визначено особливості стимулювання методами цього податку розвитку людського капіталу в Україні та зарубіжних країнах, розроблено рекомендації щодо використання прибуткового оподаткування для забезпечення інвестицій у навчання; «Довгострокові фактори і тенденції розвитку національної промисловості в умовах Четвертої промислової революції» (№ державної реєстрації 0119U001473, 2019-2022 р.), у рамках якої проведено оцінку інвестицій у людський капітал в Україні та виявлено зворотну залежність частки висококваліфікованого персоналу від реальних витрат на вищу освіту, встановлено, що в зарубіжних країнах більшим витратам на освіту відповідає вищий рівень кваліфікації людей та більші обсяги ВВП; розроблено науково-методичний підхід до оцінювання витрат держави на пільги з податку на доходи фізичних осіб на вищу освіту, перепідготовку та підвищення кваліфікації персоналу, надано оцінку ефективності цих витрат та їх впливу на економічне зростання, розроблено рекомендації щодо стимулювання формування людського капіталу в Україні; «Технологічні розриви та шляхи їх подолання в умовах глобальної нестабільності» (№ держреєстрації 0119U001660, 2019 р.), де проведено аналіз формування STEM-персоналу в Україні в контексті технологічних розривів цифрових навичок та надано рекомендації щодо їх подолання та розвитку людини.

3. Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів

Дисертація є самостійно виконаною науковою працею, в якій представлено авторський підхід до вирішення наукової задачі, яка спрямована на розробку основних положень щодо використання методів прибуткового оподат-

кування у стимулюванні розвитку людського капіталу й оцінку ефективності податкових витрат на стимулювання формування людського капіталу для прискорення розвитку сучасної промисловості в Україні. Наукові положення, висновки та рекомендації отримані здобувачем самостійно та знайшли відображення в опублікованих автором працях. З наукових праць, виданих у співавторстві, в дисертації використані результати та висновки, які отримані особисто здобувачем. Особистий внесок автора підтверджено свідоцтвом про реєстрацію авторського права на твір Міністерства економічного розвитку, торгівлі та сільського господарства України від 18.06.2020 № 98224.

4.Формулювання наукової проблеми, визначення завдань її вирішення.

Метою дисертаційної роботи є обґрунтування теоретичних положень та розробка науково-методичних підходів і практичних рекомендацій зі стимулювання розвитку людського капіталу методами індивідуального прибуткового оподаткування в Україні. Поставлена мета зумовила вибір і необхідність розв'язання таких завдань:

визначити теоретичні основи податкового стимулювання розвитку людського капіталу;

дослідити теоретичні концепції прибуткового оподаткування фізичних осіб;

проаналізувати зарубіжний досвід застосування прибуткового податку для стимулювання розвитку людського капіталу;

розробити концептуальні підходи стимулювання розвитку людського капіталу методами прибуткового оподаткування;

оцінити стан розвитку людського капіталу в Україні;

проводити оцінку інвестицій у людський капітал в Україні;

здійснити оцінку використання методів прибуткового оподаткування у стимулюванні розвитку людського капіталу в Україні;

проводити моделювання динаміки обсягу ВВП з урахуванням фактору людського капіталу;

обґрунтувати вплив якості праці на розвиток промисловості та обсяг ВВП в Україні;

спрогнозувати податкові витрати на стимулювання розвитку людського капіталу в Україні;

проводити оцінку ефективності податкових витрат на стимулювання розвитку людського капіталу;

розробити пропозиції та обґрунтувати рекомендації щодо стимулювання розвитку людського капіталу для прискорення зростання національної економіки та промисловості.

Об'єктом дослідження є процеси державного стимулювання розвитку людського капіталу методами індивідуального прибуткового оподаткування.

Предметом дослідження є теоретико-методичні та прикладні аспекти впливу методів індивідуального прибуткового оподаткування на стимулювання розвитку людського капіталу для потреб національної промисловості України.

5. Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів та запропонованих авторами рішень, висновків, рекомендацій.

Теоретико-методологічну основу дослідження становлять загальнонаукові принципи, положення економічної теорії, закономірності соціально-економічного розвитку, економічні закони, загальнонаукові та спеціальні методи, роботи вітчизняних і зарубіжних вчених у сфері оподаткування та теорії людського капіталу. Зокрема, у роботі використано такі методи: загальнонаукові методи аналізу і синтезу, індукції і дедукції – для виявлення особливостей стимулювання розвитку людського капіталу методами індивідуального прибуткового оподаткування у зарубіжних країнах та в Україні; порівняльний аналіз – при дослідженні теоретичних концепцій індивідуального прибуткового оподаткування щодо пошуку інструментів для стимулювання формування людського капіталу; системний аналіз – для дослідження значення людського капіталу в розвитку сучасної промисловості та побудови концептуальної схеми досліджень із стимулювання розвитку людського капіталу методами індивідуального прибуткового оподаткування в Україні; статистичний аналіз – для проведення оцінки інвестицій у людський капітал в Україні та зарубіжних країнах; економіко-математичне моделювання – для моделювання динаміки обсягу ВВП з урахуванням фактору людського капіталу та обґрунтування впливу висококваліфікованої праці на розвиток промисловості та обсяг ВВП в Україні, а також при побудові моделі впливу податкових витрат на стимулювання розвитку людського капіталу для прискорення зростання промисловості України.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі та нормативно-правові акти України і зарубіжних країн, статистичні дані Світового банку, Міжнародного валутного фонду (IMF), Організації економічного співробітництва та розвитку (OECD), статистичної служби Європейського союзу (Eurostat), Державної служби статистики України. Для формування таблиць, графіків та моделювання використано сучасні комп’ютерні технології та пакет програми Microsoft Excel.

Достовірність і обґрунтованість одержаних результатів підтверджується публікацією результатів досліджень у наукових фахових виданнях, використанням широкого спектру загальнонаукових і спеціальних методів дослі-

дження, програмного забезпечення⁴, розроблення обґрунтованих пропозицій щодо вдосконалення законодавства та нормативних документів, впровадження конкретних рекомендацій у практику, а також апробацією та позитивною оцінкою одержаних результатів на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях.

6. Ступінь новизни наукових результатів, одержаних здобувачем.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у подальшому розвитку науково-теоретичних положень, розробці та реалізації науково-методичних підходів і практичних рекомендацій щодо обґрунтування методів індивідуального прибуткового оподаткування у стимулюванні розвитку людського капіталу з урахуванням особливостей економічного розвитку та інституційного середовища України.

Найбільш вагомі результати, що характеризують наукову новизну дослідження та особистий внесок здобувача, полягають у такому:

упередше:

розроблено науково-методичний підхід з оцінювання впливу методів індивідуального прибуткового оподаткування на стимулювання розвитку людського капіталу в Україні, який представлено алгоритмом економетричних моделей для розрахунку очікуваного прогнозного обсягу ВВП з урахуванням кваліфікаційних характеристик зайнятого населення та фінансування її отримання, зокрема через пільги на податок на доходи фізичних осіб (далі ПДФО) на вищу освіту, а також з урахуванням інвестицій в основні виробничі фонди та індексу долару.

Застосування підходу дозволяє визначити ефективність пільг з ПДФО, окупність витрат на них та доцільність їх використання як стимулу до навчання в інституційних умовах економіки України;

удосконалено:

методичний підхід до визначення впливу інвестицій у вищу освіту з метою підвищення якості людського капіталу та економічного зростання, який полягає у встановленні залежності частки висококваліфікованого населення від розміру витрат на вищу освіту та залежності обсягу ВВП від частки населення з високою кваліфікацією на основі проведення емпіричних оцінок, що дозволяє обґрунтувати систему заходів з інвестування у вищу освіту населення, зокрема за допомогою методів ПДФО;

модель економічного зростання на основі модифікації функції Кобба-Дугласа з непостійною еластичністю залежної від трьох незалежних між собою факторів, відмінність якої від раніше відомих полягає у встановленні (шляхом побудови та параметризації низки функцій) таких залежностей: питомої ваги висококваліфікованого зайнятого населення від реальних витрат

на вищу освіту; реальної заробітної плати від питомої ваги висококваліфікованих та курсу долару США; обсягу змінення ВВП від реальної заробітної плати, інвестицій в основний капітал та індексу долару. Модель дозволяє спрогнозувати обсяги ВВП в залежності від витрат на освіту та оцінити вплив інвестицій у розвиток людського капіталу на економічне зростання;

дістали подальшого розвитку:

науково-методичні положення щодо стимулювання інвестицій у вищу освіту в Україні в контексті індивідуального прибуткового оподаткування шляхом оцінки впровадження податкового кредиту з ПДФО, що повністю відшкодовує витрати фізичних осіб на навчання. Це сприятиме активізації інвестування у вищу освіту фізичних осіб, розвитку людського капіталу та підвищенню темпів економічного зростання;

концепція людського капіталу, відмінність якої від раніше відомих полягає у виокремленні ролі висококваліфікованого персоналу та обґрунтуванні необхідності збільшення інвестицій у вищу освіту, виходячи з прискорення застарівання отриманої раніше освіти в умовах технологічного розвитку, що дозволяє визначити шляхи стимулювання населення до здобуття вищої освіти та подальші напрямки розвитку людського капіталу;

рекомендації щодо розвитку людського капіталу в Україні полягають у прийнятті законодавства України щодо освіти дорослих, яке передбачає розробку правових механізмів розширення доступу дорослих до освіти; впровадження освітніх програм, що відповідають потребам сучасного ринку праці, у закладах вищої та післядипломної освіти; впровадження податкового кредиту з ПДФО, що дозволяє повністю відшкодовувати витрати на вищу та післядипломну освіту; а також звільнення від ПДФО дивідендів фізичних осіб, що додатково дозволить залучати інвестиції у промисловість; державне стимулювання бізнесу (пайова фінансова участь) у створенні освітніх центрів на підприємствах для окремих галузей промисловості.

7. Перелік наукових праць, в яких опубліковані основні результати дисертаційної роботи.

Монографії:

1. Смарт-промисловість: напрями становлення, проблеми і рішення: монографія / Вишневський В.П., Вієцька О.В., Гаркушенко О.М., Дасів А.Ф., Заніздра М.Ю., Збаразька Л.О., Князєв С.І., Кравченко С.І., Липницький Д.В., Нікіфорова В.А., Охтень О.О., Мадих А.А., Мазур Ю.А., Соколовська О.В., Турлакова С.С., Чекіна В.Д., Шевцова Г.З., Щетілова Т.В., Вієцькій О.А., Воргач О.А.; за ред. проф. В.П. Вишневського; НАН України, Ін-т економіки пром-сті. Київ, 2019. 464 с.

Особистий внесок: виконано аналіз концептуальних положень прибуткового оподаткування доходів фізичних осіб та аналіз досвіду зарубіжних країн щодо використання його методів для стимулювання інвестицій в освіту, визначено особливості системи прибуткового оподаткування України та надано рекомендації щодо її вдосконалення з метою розвитку людського капіталу.

Статті у періодичних наукових виданнях інших держав, які входять до Організації економічного співробітництва та розвитку та/або Європейського Союзу

2. Vorhach O. Empirical Evaluation of the Education Expenditure Impact on Economic Growth. *Virtual Economics.* 2020. Vol. 3. № 4. P. 48-71.
[https://doi.org/10.34021/ve.2020.03.04\(3\)](https://doi.org/10.34021/ve.2020.03.04(3))

Статті у наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України

3. Воргач О.А. Зарубіжний досвід формування STEM-персоналу в контексті податку на доходи фізичних осіб в умовах становлення смарт-промисловості. *Причорноморські студії.* 2017. № 23. С. 213-219.

4. Чекіна В. Д., Воргач О. А. Державне регулювання оподаткування доходів фізичних осіб у контексті формування персоналу для смарт-промисловості. *Економіка промисловості.* 2019. № 2 (86). С. 51-83.
<http://doi.org/10.15407/econindustry2019.02.051>

Особистий внесок: виконано аналіз світових теоретичних концепцій прибуткового оподаткування, аналіз та оцінку державного регулювання оподаткування доходів фізичних осіб у зарубіжних країнах щодо стимулювання інвестицій в освіту, підвищення кваліфікації та перекваліфікації персоналу, встановлено можливі напрямки використання методів прибуткового оподаткування у стимулюванні інвестицій в освіту для розвитку людського капіталу в Україні.

5. Чекіна В. Д., Воргач О. А. Вплив витрат на освіту на економічне зростання: емпірична оцінка. *Економіка промисловості.* 2020. № 3 (91). С. 96-122. <https://doi.org/10.15407/econindustry2020.03.096>

Особистий внесок: здійснено оцінку інвестицій у людський капітал в Україні та зарубіжних країнах, виявлено зниження реальних витрат на вищу освіту на тлі зростання частки висококваліфікованого населення в Україні, встановлено невідповідність такої ситуації України положенням економічної теорії та тенденціям зарубіжних країн, де збільшення витрат на освіту відповідає вищому рівню кваліфікації населення.

Праці аprobacijного характеру:

6. Воргач О.А. Оцінка результатів реформування податку на доходи фізичних осіб в Україні. Стратегічно-інноваційний розвиток суб'єктів економічної системи в умовах глобалізації: зб. тез I Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Кременчук, 16-18 листопада 2016 р.). Кременчук: КрНУ, 2016. С. 120-122.
7. Воргач О.А. Значення STEM-персоналу в умовах становлення «смарт» промисловості. *Проблеми формування та розвитку інноваційної інфраструктури: виклики постіндустріальної економіки*: матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Львів, 18–19 травня 2017 р.). Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2017. С. 481-482.
8. Воргач О.А. Аналіз зарубіжного досвіду оподаткування доходів фізичних осіб в контексті смарт-промисловості. *Удосконалення обліку, контролю, аудиту, аналізу, та оподаткування в сучасних умовах інтеграційних процесів у світовій економіці*: тези доповідей III Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Ужгород, 18-19 квітня 2018 р.). Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2018. С. 290-293.
9. Воргач О.А. Теоретичні концепції оподаткування доходів фізичних осіб. *Цифрова економіка*: зб. матеріалів Нац. наук.-метод. конф. (м. Київ, 4-5 жовтня 2018 р.). Київ: КНЕУ, 2018. С. 79-82.
10. Воргач О.А. Податок на доходи фізичних осіб як інструмент державного регулювання підготовки STEM-персоналу. *Методичні підходи до формування стратегічного бачення соціально-економічного розвитку регіонів*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 22 червня 2019 р.). Дніпро: НО «Перспектива», 2019. С. 89-91.
11. Воргач О. А. Аналіз стану України щодо формування STEM-персоналу в контексті технологічних розривів цифрових навичок. *Інформаційні технології та взаємодії (IT & I 2019)*: матеріали доповідей VI Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 20 грудня 2019 р.). Київ: КНУ ім. Т. Шевченка, 2019. С. 354-359.
12. Воргач О. А. Аналіз теоретичних концепцій податку на доходи фізичних осіб: пошук стимулів для розвитку Індустрії 4.0. *Економіка, менеджмент та аудит: сучасні проблеми, перспективи та напрями розвитку*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Львів, 22 лютого 2020 р.). Львів: ЛЕФ, 2020. С. 127-131.
13. Воргач О. А. Аналіз взаємозв'язку витрат на освіту та економічного зростання. *Проблеми та перспективи сучасної науки та освіти*: матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Львів, 15-16 серпня 2020 р.). Львів: [Б. в.], 2020. С. 11-14.
14. Воргач О. А. Виробнича функція України з урахуванням якості праці в умовах цифровізації. *Актуальні проблеми використання потенціалу*

економіки країни: світовий досвід та вітчизняні реалії: матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 28 листопада 2020 р.). Дніпро: ПДАБА, 2020. Ч. 2. С. 69-73.

8. Апробація основних результатів дослідження на міжнародних та всеукраїнських конференціях

Основні наукові положення і практичні результати дослідження обговорювалися на національній науково-методичній конференції «Цифрова економіка» (м. Київ, 4-5 жовтня 2018 р.) та на міжнародних науково-практических конференціях: «Стратегічно-інноваційний розвиток суб'єктів економічної системи в умовах глобалізації» (м. Кременчук, 16-18 листопада 2016 р.), «Проблеми формування та розвитку інноваційної інфраструктури: виклики постіндустріальної економіки» (м. Львів, 18-19 травня 2017 р.), «Удосконалення обліку, контролю, аудиту, аналізу, та оподаткування в сучасних умовах інтеграційних процесів у світовій економіці» (м. Ужгород, 18-19 квітня 2018 р.), «Методичні підходи до формування стратегічного бачення соціально-економічного розвитку регіонів» (м. Дніпро, 22 червня 2019 р.), «Інформаційні технології електронної комерції та електронного урядування: VI Міжнародна науково-практична конференція (ІТ & І 2019)» (м. Київ, 20 грудня 2019 р.), «Економіка, менеджмент та аудит: сучасні проблеми, перспективи та напрями розвитку» (м. Львів, 22 лютого 2020 р.), «Проблеми та перспективи сучасної науки та освіти» (м. Львів, 15-16 серпня 2020 р.), «Актуальні проблеми використання потенціалу економіки країни: світовий досвід та вітчизняні реалії» (м. Дніпро, 28 листопада 2020 р.).

9. Наукове значення виконаного дослідження із зазначенням подальшого використання наукових результатів

Наукове значення виконаного дослідження полягає у поглибленні теоретичних основ та розробці науково-методичних підходів і практичних рекомендацій щодо стимулювання розвитку людського капіталу методами індивідуального прибуткового оподаткування в Україні. Наукову новизну розкривають інноваційні методи індивідуального прибуткового оподаткування у стимулюванні розвитку людського капіталу з урахуванням особливостей економічного розвитку та інституційного середовища України. Наукову новизну дисертаційної роботи визначають розроблений новий науково-методичний підхід до оцінювання впливу методів індивідуального прибуткового оподаткування на стимулювання розвитку людського капіталу в Україні; обґрунтування заходів з інвестування у вищу освіту населення за допомогою методів ПДФО; запропонований податковий кредит з ПДФО на відшкодування витрат фізичних осіб на навчання, а також пропозиції з удоскона-

лення концепції людського капіталу, які враховують потреби збільшення інвестицій в освіті в умовах технологічного розвитку, надають можливості доступу дорослих до освіти, пом'якшують ризики на ринку праці.

Отримані результати теоретичних напрацювань можуть бути використані Верховною радою України при внесенні змін та доповнень до Податкового Кодексу, Радою національної безпеки України при розробці «Стратегії людського розвитку в Україні» Міністерством освіти та науки України при розробці перспективних стратегій розвитку освіти в Україні.

10. Практична цінність одержаних результатів, їх впровадження та апробація. Практична цінність одержаних результатів полягає в тому, що використання розроблених рекомендацій щодо стимулювання розвитку людського капіталу методами прибуткового оподаткування сприятиме вирішенню актуальної задачі сучасного висококваліфікованого персоналу в Україні, що є важливою умовою впровадження проривних технологій у виробництво та розвитку національної промисловості. Запропонована економіко-математична модель дозволяє визначити залежність економічного зростання від інвестицій у вищу освіту. А практична реалізація цієї моделі дозволяє оцінювати ефективність витрат на пільги з ПДФО для стимулювання розвитку людського капіталу.

Окремі рекомендації використано Міністерством освіти і науки України при розробці політики подальшого реформування системи вищої освіти (лист директорату вищої освіти і освіти дорослих № 1/11-6771 від 24.07.2019 р.), Міністерством соціальної політики України при підготовці стратегічних документів із соціальної політики України, оцінки актуальних проблем та перспектив її формування (лист № 13368/0/2-19/51 від 18.07.2019 р.), Міністерством економічного розвитку і торгівлі України при запровадженні в Україні підходу смарт-спеціалізації, який спрямовано на визначення економічної спеціалізації регіонів із урахуванням особливостей структури регіональної промисловості, економіки в цілому та інноваційного компоненту (лист № 3021-09/29416-07 від 16.07.2019 р.), Торгово-промисловою палатою України для підготовки заходів щодо розвитку людини (лист № 3244/15.0-7.3 від 17.12.2019 р.).

11. Оцінка структури дисертації, її мови та стилю

Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (236 найменувань на 26 сторінках), 12 додатків (на 28 сторінках), містить 48 таблиць і 37 рисунків. Загальний обсяг дисертаційної роботи становить 283 сторінки, в тому числі основного тексту 228 сторінок. Список використаних джерел налічує 236 найменувань.

Дисертаційна робота за структурою, мовою та стилем викладання відповідає вимогам Міністерства освіти і науки України. У ході обговорення дисертації до неї не було висунуто зауважень щодо самої суті роботи.

З урахуванням зазначеного на фаховому семінарі прийнято рішення, що дисертація Воргач О.А. на тему «Методи прибуткового оподаткування у стимулованні розвитку людського капіталу» є завершеною, самостійно виконаною науковою працею, в якій розв'язано конкретне наукове завдання, пов'язане з поглибленим теоретичних основ та розробкою практичних рекомендацій щодо удосконалення податкової та соціальної політики України на користь нагромадження людського капіталу, що має важливе значення для економічної науки у галузі знань 05 – «Соціальні та поведінкові науки».

За результатами дисертаційного дослідження опубліковано 14 наукових праць, з них: участь у колективній монографії, 1 стаття у періодичному науковому виданні іншої держави, яке входить до Організації економічного співробітництва та розвитку та/або Європейського Союзу, 3 статті у наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України, 9 тез матеріалів конференцій.

Загальний обсяг публікацій – 30 д.а., з яких особисто автору належить 8,3 д.а. Внесок автора у колективні праці конкретизовано у списку опублікованих праць.

Дисертація відповідає наказу Міністерства освіти та науки України №40 від 12.01.2017р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» та «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінетів Міністрів України від 06.03.2019 р. №167.

Рецензенти:

доктор економічних наук, професор,
заступник директора з наукової роботи
Інституту економіки промисловості
НАН України

к.е.н., старший науковий співробітник
відділу проблем регуляторної політики
і розвитку підприємництва Інституту
економіки промисловості НАН України

*Лідерки О.Ф. Новікової та
О.С. Вишневського дозвільно:*

Учений секретар Інституту економіки
промисловості НАН України, к.е.н.

О.Ф. Новікова

О.С. Вишневський

М.О. Солдак